

<i>Inwestor:</i> <div style="text-align: right;"> Gmina Rozprza Al. 900-lecia 3 97-340 Rozprza </div>	
<i>Wykonawca:</i>	
	<i>Jednostka Projektowa:</i> <i>Usługi Projektowe i Nadzór Inwestorski</i> <i>Henryk Gędek</i> <i>ul. Słowackiego 9</i> <i>97-300 Piotrków Trybunalski</i> <i>tel.: (44) 647 39 70</i> <i>e-mail: zispini@interia.pl</i>

<i>Stadium:</i> PB-W	<i>Nazwa zadania:</i> BUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ W UL. ZAKŁADOWEJ I UL. TOPOŁOWEJ W MSC. NIECHCICE GMINA ROZPRZA		
<i>Nr tomu:</i> -	<i>Tytuł opracowania:</i> BUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ WRAZ Z PRZYŁĄCZAMI W GRANICACH PASA DROGOWEGO UL. ZAKŁADOWA I UL. TOPOŁOWA W MSC. NIECHCICE GMINA ROZPRZA		
<i>Załącznik:</i> -	<i>Obiekt budowlany:</i> Sieć kanalizacji sanitarnej – kategoria obiektu budowlanego nr XXVI współ. (k) 8,0 współ. (w) 1,0 Przyłącza kanalizacji sanitarnej – kategoria obiektu budowlanego nr VIII współ. (k) 5,0 współ. (w) 1,0		
<i>Branża:</i> Sanitarna	<i>Lokalizacja:</i>		
<i>Kod CPV:</i>	obręb 21 Niechcice: 87/1, 1172, 1174, 606, 715/1, 604.		
-	<i>Oświadczenie</i> Zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 7.07.1994 Prawo Budowlane <i>(tekst jednolity: Dz. U. 2016 r., poz. 290)</i> oświadczam, że projekt budowlany: został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.		
<i>Stanowisko</i>	<i>Imię i Nazwisko</i>	<i>Uprawnienia</i>	<i>Podpis</i>
Projektant: Branża sanitarna	tech. Henryk Gędek	upr. nr BP.IV-10220/28/78, GP.IV.7342/58/94	

<i>Nr archiwalny:</i>	<i>Data:</i>	<i>Nr egzemplarza:</i>
	Wrzesień 2017 r.	

Spis zawartości teczki

Uprawnienia i zaświadczenia o przynależności do IIB	2a,b
Projekt zagospodarowania terenu.....	3
1. Podstawa opracowania	3
2. Stan istniejący	3
3. Przedmiot opracowania	3
4. Projektowane zagospodarowanie terenu	3
5. Zakres opracowania	4
6. Zakres rzeczowy	4
7. Warunki gruntowo-wodne	4
8. Zakres i zasięg oddziaływania inwestycji	5
8.1. Rodzaj i zasięg uciążliwości	5
8.2. Obszar oddziaływania obiektu	5
8.3. Zakres obszaru ograniczonego użytkowania.....	5
9. Kategoria obiektu budowlanego	6
10. Ochrona konserwatorska zabytków	6
11. Charakterystyka uzbrojenia w odniesieniu do obowiązujących przepisów dot. ochrony środowiska	6
12. Dane dotyczące wpływu eksploatacji górniczej na działkę lub teren	6
13. Informacja o zagrożeniu dla środowiska oraz higieny i zdrowia użytkowników	6
14. Wpływ realizacji inwestycji na środowisko.....	6
Opis rozwiązań technicznych.....	6
15. Podłączenie projektowanych sieci kanalizacyjnej	6
16. Założenia i obliczenie ilości ścieków.....	6
16.1. Bilans ścieków	6
16.2. Obliczenia hydrauliczne.....	7
17. Kanalizacja sanitarna	7
18. Montaż rurociągów w wykopach otwartych	8
19. Montaż rurociągów metodą bezwykopową.....	8
20. Uzbrojenie kanalizacji sanitarnej	8
21. Przyłącza w pasach drogowych	9
22. Próba szczelności.....	9
23. Roboty ziemne	10
23.1. Prace przygotowawcze i drogowe.....	10
23.2. Wykopy.....	10
24. Lokalizacja kanalizacji sanitarnej i przyłączy w granicach pasa drogowego drogi powiatowej.....	10
25. Lokalizacja kanalizacji sanitarnej i przyłączy w granicach pasa drogowego drogi gminnej	11
26. Odtworzenie nawierzchni dróg	11
27. Skrzyżowania z istniejącym uzbrojeniem podziemnym – kable energ, telef., woda	11
28. Prace przy istniejącym drzewostanie	11
29. Wytyczne realizacji robót.....	13
30. Warunki wykonania odbioru.....	14
31. Uwagi końcowe	16
32. Informacja dotycząca BIOZ.....	17

Załączniki:

1. Decyzja dróg gminnych	str. 22
2. Decyzja lokalizacyjna	str. 23-23c
3. Decyzja nr ZDP-DP-I.4322.35.2017 z dnia 21.08.2017	str. 24
4. Warunki techniczne znak ZGKG/4824/2017 z dnia 25.07.2017r....	str. 27
5. Odpis z narady koordynacyjnej z dnia 05.10.2017.	str. 28
6. Wykaz współrzędnych punktów geodezyjnych	str.30

Część rysunkowa

Projekt zagospodarowania terenu - rys. nr PZT-IS-1÷PZT-IS-2.....	str. 33
Profile podłużne k.s.– rys. nr PP-IS-1÷PP-IS-3.....	str. 35
Schemat studni inspekcyjnej PE ø425mm – rys. nr RP-IS-1.....	str. 38
Schemat studni rewizyjnej bet. ø1000mm – rys. nr RP-IS-2.....	str. 39
Rozwiązanie kolizji z istn. wodociągiem - rys. nr RP-IS-3.....	str. 40
Szalowanie wykopu, zabezpieczenie kolizji – rys. RP-IS-4.....	str. 41
Karta katalogowa łącznika rurowego uniwersalnego Dn150mm.....	str. 42

Projekt zagospodarowania terenu

1. Podstawa opracowania

Projekt budowlano-wykonawczy p.t. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w granicach pasa drogowego ul. Zakładowa i ul. Topolowa w msc. Niechcice Gmina Rozprza opracowany został na podstawie:

- Umowy z Zamawiającym
- Decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego
- Aktualnej mapy do celów projektowych
- Wymagań Technicznych COBRTI Instal: Warunki Techniczne Wykonania i Odbioru Sieci Kanalizacyjnych wraz z powoływanymi tam rozporządzeniami i normami, zwane dalej „Wymaganiami”.
- Norm i literatury technicznej z zakresu budowy i projektowania sieci kanalizacji sanitarnej.
- Badań geotechnicznych
- Wizji lokalnej i ustaleń w terenie
- Obowiązujących przepisów i norm związanych
- Pisemnych uzgodnień z zainteresowanymi właścicielami działek

2. Stan istniejący

Na terenie objętym opracowaniem występuje zabudowa jednorodzinna. Brak jest zorganizowanego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ścieki gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach podziemnych. Stan techniczny zbiorników na ścieki jest zróżnicowany, bez gwarancji szczelności, co nie stanowi należytej ochrony środowiska.

Inwestycja zlokalizowana została pasach drogowych drogi powiatowej Nr 1514E oraz dróg gminnych w msc. Niechcice Gmina Rozprza.

Teren objęty opracowaniem uzbrojony jest w drogi o nawierzchni asfaltowej, gruntowej betonowej.

Uzbrojenie podziemne stanowią rurociągi wodociągowe, kable telekomunikacyjne i energetyczne oraz słupy linii energetycznych i telekomunikacyjnych napowietrznych.

3. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania niniejszej dokumentacji jest projekt budowlano -wykonawczy sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w granicach pasa drogowego. Inwestycja objęta przedmiotem zamówienia zlokalizowana jest na działkach:

- obr . 0021 Niechcice
dz. nr ewid.: 87/1, 1172, 1174, 606, 715/1, 604.

Na rozpatrywanym obszarze inwestycji nie ma Miejscowego Plan Zagospodarowania Przestrzennego, inwestycja prowadzona będzie na podstawie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

4. Projektowane zagospodarowanie terenu

Kanalizacja sanitarna zostanie ułożona w pasie drogi powiatowej Nr 1514E oraz dróg gminnych w msc. Niechcice Gmina Rozprza.

Kanalizacja sanitarna uzbrojona będzie w studnie kanalizacyjne, trójniki redukcyjne. Teren po robotach zostanie odtworzony do stanu pierwotnego.

Celem budowy kanalizacji sanitarnej jest uporządkowanie gospodarki ściekowej. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy środowiska – zostaną zlikwidowane zbiorniki bezodpływowe, stwarzające zagrożenie eksfiltracji ścieków do gruntu, a co za tym idzie potencjalne zagrożenie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych. Inwestycja wpłynie na wzrost atrakcyjności terenu, podniesie standard życia mieszkańców.

Projektowany obiekt jest obiektem liniowym podziemnym. Nie wymaga projektowania strefy ochronnej.

5. Zakres opracowania

Zakres opracowania obejmuje budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w granicach pasów drogowych drogi powiatowej Nr 1514E dz. nr ew. 1172, 606 obr. 21 oraz dróg gminnych dz. nr ew. 87/1, 715/1, 604, 1174 obr. 21 w msc. Niechcice Gmina Rozprza.

W zakres projektu wchodzi:

- projekt budowlano-wykonawczy obejmujący budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w pasie drogowym drogi powiatowej Nr 1514E i dróg gminnych w msc. Niechcice o całkowitej długości **Lc=569,1mb** w tym **39 szt.** przyłączy, objęty zgłoszeniem na budowę składający się z:

- sieć k.s. - rurociąg grawitacyjny o długości L=569,10 mb
- przyłączy do granic posesji szt. 39 L=184,30 mb

6. Zakres rzeczowy

Niniejsze opracowanie swym zakresem rzeczowym obejmuje:

a) sieć k.s. z przyłączami w granicach pasów drogowych w msc. Niechcice, objętą zgłoszeniem na budowę, składającą się z:

- rur PVC-U $\varnothing 200 \times 5,9$ mm SN8 mb. 569,1
- rur PVC-U $\varnothing 160 \times 4,7$ mm SN8 mb. 184,30
- rur ochronnych stalowych $\varnothing 273 \times 8,0$ mm – przecisk szt. 10 mb. 63,0
- rur ochronnych stalowych $\varnothing 323,9 \times 8,0$ mm – przecisk szt. 2 mb. 18,0
- rur ochronnych dwudzielnych $\varnothing 110$ mm szt. 16 mb. 48,0
- studni $\varnothing 1000$ mm bet. z włazami żel. $\varnothing 600$ mm - rewizyjnych kpl. 10
- studni PE $\varnothing 425$ mm z włazami żel. $\varnothing 425$ mm kpl. 7
- trójników PVC $\varnothing 200/160$ mm $< 87^\circ$ szt. 18
- zaślepek PVC $\varnothing 160$ mm szt. 39
- kolano PVC $\varnothing 160$ mm szt. 2

Szczegółowy zakres robót do wykonania w przedmiarze robót załączonym do kosztorysu.

7. Warunki gruntowo-wodne

Rozpatrywany teren inwestycji na podstawie opinii geotechnicznej opracowanej przez firmę Geo-Prospect Usługi Geologiczne z Kamieńska we wrześniu 2017r. charakteryzuje się podłożem gruntowym zaliczanym do II kategorii geotechnicznej. Występujące w podłożu grunty tworzą złożone warunki gruntowe. W czasie prowadzenia prac terenowych zostały wykonane cztery otwory geotechniczne, do głębokości 3,5m. Podłoże gruntowe w badanym rejonie wykazuje złożoną budowę geologiczną. W odwierconych otworach zanotowano poziom wodonośny o charakterze swobodnym na głębokości od 1,0 do 2,7 m p.p.t. Należy przyjąć możliwość wahań się poziomu wody w zależności od ilości opadów atmosferycznych (+/-0,5 m). W otworach 1-3 konieczne będzie odwodnienie dostępnymi metodami np. igłofiltrami lub bezpośrednio z wykopu za pomocą pomp szlamowych z przegłębianych dołów korytkowych gdzie grawitacyjnie napłynie woda.

Na rozpatrywanym terenie wyróżnione zostały cztery grupy geotechniczne:

- grupa I: utwory niespoiste reprezentowane przez piaski drobne i średnie występujące w stanie średniozagęszczonym - wymagające dogęszczenia.

-grupa II: grunty zastoiskowe w postaci pyłów piaszczystych, występujące w stanie twardoplastycznym, o przyjętym współczynniku $I_L=0,20$. Grunty tej grupy znajdują się w otworze nr 3.

-grupa III: grunty niespoiste w postaci piasków fluwioglacjalnych reprezentowanych przez piaski średnie i grube z domieszką żwiru, występujące w stanie średniozagęszczonym. Grunty grupy III należy chronić przed przemakaniem oraz przemarzaniem.

- grupa IV: grunty spoiste pod postacią gliny pylastej, w stanie twardoplastycznym, o przyjętym współczynniku $I_L=0,20$. Grunty grupy III należy chronić przed przemakaniem oraz przemarzaniem.

Ponadto w otworze 3 na głębokości od 2,0 do 2,8 m p.p.t. odnotowano warstwę namułu piaszczystego.

Grunty gr. I zaliczono do nośnych, ponadto niewysadzinowych (G1). Grunty gr. I należy dogłębić. Wykop zabezpieczyć przed osypywaniem - roboty ziemne zaleca się prowadzić w obudowie. Grunty gr. II i IV chronić przed przemakaniem i przemarzaniem. Namuł piaszczysty należy wybrać i wymienić na grunt nośny.

Podstawą odwodnienia wykopów są badania podłoża gruntowego zgodnie z w/w opinią geotechniczną.

Woda gruntowa występuje w całym podłożu gruntowym na głębokościach 1,0 – 2,7m.

Opinia geotechniczna stanowi integralną część projektu budowlanego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. (Dz. U. Nr 463) projektowaną inwestycję zalicza się do II kategorii geotechnicznej.

8. Zakres i zasięg oddziaływania inwestycji

8.1. Rodzaj i zasięg uciążliwości

Planowana inwestycja nie spowoduje wzrostu emisji hałasu, pyłów, odorów itp. Przedsięwzięcie zalicza się do tzw. inwestycji liniowej, której realizacja może spowodować oddziaływanie na środowisko w różnych jego komponentach. Oddziaływanie to ogranicza się do najbliższego otoczenia trasy inwestycji liniowej. Ogólnie oddziaływanie na środowisko, które wystąpi w fazie realizacji przedsięwzięcia można scharakteryzować, jako chwilowe, nieciągłe, o niewielkim natężeniu, skoncentrowane wzdłuż trasy inwestycji. W trakcie realizacji inwestycji planuje się prowadzenie robót budowlanych przy budowie infrastruktury podziemnej objętej niniejszym zakresem opracowania, wyłącznie w porze昼间nej w godzinach 7⁰⁰-22⁰⁰ dla zminimalizowania wpływu hałasu na otoczenie pochodzącego z pracy maszyn budowlanych (koparki, środki transportowe i inne). Wzrost emisji spalin z maszyn budowlanych nie przekroczy dopuszczalnych norm ze względu na charakter liniowy inwestycji i ciągłe przemieszczanie się frontu robót tym samym rozproszenie zanieczyszczeń z emisji spalin z materiałów pędnych maszyn budowlanych. Wykonywane wykopy otwarte spowodują chwilowe przekształcenie powierzchni ziemi i okresowe zakłócenie walorów krajobrazowych w obrębie prowadzonych prac. Proces realizacji przedsięwzięcia pociągnąć może za sobą powstawanie odpadów takich jak kawałki rur, wycinki z połączeń odgałęzień rur, pręty stalowe, czy też nadmiar ziemi powstały z wykopu. Aby zapobiec degradacji walorów krajobrazowych odpady te będą usuwane z miejsca powstania i gromadzone w wyznaczonym miejscu (teren budowy, bazy wykonawcy), a następnie przekazane odbiorcy odpadów. Nadmiar ziemi z wykopów wprowadzić nie jest odpadem, ale zagospodarowanie będzie związane z rekultywacją wyrobisk. Nadmiar grunt z przekopów (urobek) składowany będzie we wskazanych miejscach w uzgodnieniu z Inwestorem.

8.2. Obszar oddziaływania obiektu

Zasięg obszaru oddziaływania obiektu budowlanego mieści się w całości na działkach, na których został zaprojektowany. Przewidywany rodzaj robót nie stwarza uciążliwości projektowanych obiektów na tereny przyległe. Oddziaływanie będzie występować jedynie w fazie realizacji i będzie wiązać się głównie z emisją hałasu i pyłu, lecz działania te będą miały charakter przemijający.

8.3. Zakres obszaru ograniczonego użytkowania

Niniejsze zamierzenie budowlane po zakończeniu prac budowlanych, nie spowoduje powstania obszaru ograniczonego użytkowania jak również zmian w sposobie użytkowania terenu. W trakcie budowy nie przewiduje się zajęcia sąsiednich nieruchomości, lokalizacja inwestycji ogranicza się do dysponowania terenem w zakresie działek objętych projektem budowlano-wykonawczym oraz decyzją o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

9. Kategoria obiektu budowlanego

Planowana inwestycja zaliczana jest do kategorii obiektu budowlanego nr XXVI o współczynniku wielkości obiektu 1,0 – obiekt liniowy (sieć k.s. o długości <1km) oraz do kategorii obiektu budowlanego nr VIII o współczynniku wielkości obiektu 1,0 – obiekt liniowy wg Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo Budowlane (Dz.U. 2016 poz. 290 z późn. zm.).

10. Ochrona konserwatorska zabytków

Teren inwestycji nie jest objęty formami ochrony zabytków w rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece na zabytkami (Dz. U. z 2014r. poz. 1446 z późn. zm.).

11. Charakterystyka uzbrojenia w odniesieniu do obowiązujących przepisów dot. ochrony środowiska

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 9 listopada 2010r. §3 ust.1 pkt.79 w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U.2010.213.1397 ze zmianami) przedmiotowa inwestycja o całkowitej długości przedsięwzięcia mniejszej niż 1 km nie zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w odniesieniu, do których należy przeprowadzić badanie zasadności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Oddziaływanie to ogranicza się do najbliższego otoczenia trasy inwestycji liniowej.

12. Dane dotyczące wpływu eksploatacji górniczej na działkę lub teren

Nie dotyczy niniejszego zamierzenia budowlanego. Planowane zamierzenie inwestycyjne zlokalizowane jest poza obszarami eksploatacji górniczej.

13. Informacja o zagrożeniu dla środowiska oraz higieny i zdrowia użytkowników

Nie dotyczy niniejszego zamierzenia budowlanego.

14. Wpływ realizacji inwestycji na środowisko

W niniejszym projekcie zapewniono spełnienie warunków ochrony osób trzecich wynikających z art. 5 ust. 1 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (tj. Dz. U. z 2016 roku poz. 290 z późn. zm.) poprzez zastosowanie rozwiązań technicznych i przestrzennych przedsięwzięcia minimalizujących uciążliwości spowodowane hałasem, wibracją i promieniowaniem oraz chroniących powietrze, wodę i glebę przed zanieczyszczeniem.

Opis rozwiązań technicznych

15. Podłączenie projektowanych sieci kanalizacyjnej

Projektowana sieć kanalizacji sanitarnej zostanie włączona do istniejącej studni kanalizacji sanitarnej, którą należy zaadaptować- wyprofilować kinetę. Przejście proj. kanalizacji sanitarnej przez ścianę studni wykonać, jako szczelne dla rur PVC.

Istn. studnia zlokalizowana jest w drodze działka nr ewid. 1174 w msc. Niechcice.

16. Założenia i obliczenie ilości ścieków

16.1. Bilans ścieków

Dla sprawdzenia średnicy rurociągu projektowanej kanalizacji sanitarnej w ul. Zakładowej w Niechcicach przyjęto $LM=706$ uwzględniając ścieki dopływające ze wsi: Gieski, Świerczyńsko, Truszczanek oraz część Niechcic (strona północna Niechcic). Liczbę mieszkańców oraz $Q_{sr,d}$ przyjęto na podstawie informacji zawartych w opisie technicznym dotyczącym oczyszczalni ścieków w gm. Rozprza przekazanym przez Inwestora.

Założenia do obliczeń

- Średnie dobowe zużycie wody na 1 mieszkańca $120,0 \text{ dm}^3/\text{d} \cdot \text{os}$
- Liczba mieszkańców 706 w tym: 94 os. -Gieski, 300 os. - Niechcice, 165 os. Świerczyńsko, 147 os. Truszczanek.

$$Q_{sr,d} = 706 \text{ os} \times 120 \text{ m}^3/\text{d} \cdot \text{os} = 84,72 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{max,d} = 84,72 \text{ m}^3/\text{d} \times 1,5 = 127,08 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\max h} = (127,08 \text{ m}^3/\text{d}/24) \times 2,0 = 10,60 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$q_{\text{obl}} = 10,60 \text{ m}^3/\text{h} = 2,94 \text{ dm}^3/\text{s}.$$

Projektowana sieć kanalizacji sanitarnej zostanie włączona do istniejącej studni kanalizacji sanitarnej zlokalizowanej w drodze działka nr ewid. 1174 w msc. Niechcice.

Projektowana ilość ścieków wynosi $Q_{\text{sd}} = 84,72 \text{ m}^3/\text{d}$ zgodnie opisem technicznym oczyszczalni ścieków gm. Rozprza dostarczoną przez Inwestora, w całości zostanie przyjęta przez oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną na terenie gminy Rozprza.

16.2. Obliczenia hydrauliczne

Obliczenia hydrauliczne kanałów przeprowadzono za pomocą programu do doboru średnic firmy Wavin (Dobór rurociągów – wersja 1.4). Ze względu na istniejącą rzędną włączenia w węźle S1 nie ma możliwości zmiany spadku rurociągu. Wyniki obliczeń przedstawiono w tabeli nr 1.

Obliczenia hydrauliczne. Tabela nr 1

Nazwa odcinka	Przepływ [dm ³ /s]	Spadek [‰]	Średnica [mm]	Wypełn. [%]	Prędkość [m/s]	Przepływ 100% [dm ³ /s]	Prędkość 100% [m/s]	Chrop. [mm]
S1-S11	3	6	200	25,4	0,54	27,5	0,99	0,25

Uwaga!

Dla przepływu obliczeniowego wynoszącego $q = 3,0 \text{ [dm}^3/\text{s]}$ i spadku kanału $i = 6,0 \text{ [‰]}$ nie ma zachowanej minimalnej prędkości samooczyszczania się rurociągu, w związku z tym zaleca się systematyczne oraz okresowe czyszczenie kontrolne kanału.

17. Kanalizacja sanitarna

Kanalizację sanitarną zaprojektowano w oparciu o dane uzyskane od Inwestora oraz własne obliczenia. Zaprojektowano kanalizację grawitacyjną. Sieć grawitacyjną zaprojektowano z rur PVC-U $\varnothing 200 \times 5,9 \text{ mm}$ SN8 Przyłącza w pasie drogowym do granic posesji zaprojektowano z rur PVC-U $\varnothing 160 \times 4,7 \text{ mm}$ SN8 Lite.

Włączenia przyłączy bezpośrednio do studni $\varnothing 1000 \text{ mm}$ betonowych C35/45 łączonych na uszczelkę z kinetą polimerową lub polipropylenową (alternatywnie można zastosować studnie PE $\varnothing 1,0 \text{ m}$ z pierścieniem odciążającym) oraz studni z tworzywa sztucznego PE $\varnothing 425 \text{ mm}$ z pierścieniem odciążającym, trójników redukcyjnych PVC $\varnothing 200/160 \text{ mm}$ $< 87^\circ$.

Projektowane kanały grawitacyjne należy umiejscowić zgodnie z lokalizacją przedstawioną na projekcie zagospodarowania terenu oraz układać ze spadkiem i na rzędnych podanych na profilach podłużnych.

Łączenie rur PVC-U kielich-bosy koniec rury.

Na odcinku od S11 do S12 występuje skrzyżowanie z siecią wodociągową $\varnothing 150 \text{ mm}$ - brak informacji od właściciela wodociągów dotyczących materiału. Brak również rzędnych zagłębienia istniejącej sieci wodociągowej. Wykopy w miejscu skrzyżowania wykonywać ręcznie. Uwzględniając zagłębienie normatywne sieci wodociągowej może wystąpić kolizja z projektowaną kanalizacją sanitarną. W tej sytuacji należy wykonać obejście rurociągu k.s. zgodnie z załączonym rysunkiem.

Na czas wykonywania obejścia oraz dezynfekcji i badania wody- dostawca wody zapewni mieszkańcom wodę do celów socjalo-bytowych. Z uwagi na brak informacji dotyczących rzędnych posadowienia istn. rurociągów $\varnothing 350 \text{ mm}$ na odcinku od S7 do S8 uzgodniono z Inwestorem, że ewentualna kolizja zostanie rozliczona kosztorysem powykonawczym.

Wszystkie materiały i wyroby budowlane przeznaczone do wbudowania muszą być oznakowane znakiem CE lub B oraz posiadać deklarację właściwości użytkowych lub Krajową deklarację właściwości użytkowych.

18. Montaż rurociągów w wykopach otwartych

W miejscach montażu rurociągów w wykopach otwartych w pasach drogowych projektuje się pełną wymianę gruntu na grunt kategorii G1. Rurociąg układać na ławie piaskowej gr. 15-20cm. W dalszej kolejności rurociąg obsypywać piaskiem po obu stronach ręcznie, warstwami co 15cm z dokładnym ubiciem, aż do wypełnienia min. 30cm ponad wierzch rury. Dalsza zasypka w pasach drogowych piaskiem warstwami, co 30cm z dokładnym ubiciem wibromłotem ręcznym. Wskaźnik zagęszczenia = 1,0. Zasypka rurociągów poza pasem drogowym gruntem rodzimym.

Na odc. od S12 do S14 występuje namul piaszczysty - należy wybrać do głębokości 70cm, następnie wykonać ławę grubości 50cm z grubego żwiru lub tłucznia kamiennego oraz podsypkę piaskową grubości 20cm pod rurociąg.

19. Montaż rurociągów metodą bezwykopową

– przecisk hydrauliczny z wierceniem pilotowym

Przejścia poprzeczne projektowanym kanałem grawitacyjnym pod istniejącymi drogami o nawierzchni asfaltowej oraz odcinek kanalizacji sanitarnej na wysokości działki 181 ul. Topolowa należy wykonywać metodą przecisku hydraulicznego z wierceniem pilotowym, w rurach ochronnych stalowych obustronnie zaizolowanych masą asfaltowo-kauczukową na bazie żywicy z atestem w miejscach wskazanych na projekcie zagospodarowania terenu, o średnicach:

- na przyłączach k.s. $\varnothing 160\text{mm}$ rury ochronne stalowe $\varnothing 273 \times 8,0\text{mm}$
- na sieci k.s. $\varnothing 200\text{mm}$ rury ochronne stalowe $\varnothing 324 \times 8,0\text{mm}$

W części graficznej do rur osłonowych dodatkowo podano ich długość i średnicę.

Wytyczne realizacji przecisku

Komora startowa - powinna być posadowiona poniżej osi rury: ~0,80 m;

Komora docelowa - powinna być posadowiona poniżej osi rury: ~0,40 m;

Komora docelowa natomiast jest przeznaczona tylko do odbioru elementów roboczych urządzenia do przewiertu, czyli żerdzi, rur stalowych ślimaka.

Technologia wykonania robót przedstawia się następująco:

- Etap I. Ze Komory startowej do Komory docelowej przeciskany jest ciąg rur – żerdzi pilotowych, w odcinkach jednometrowych, łączonych na gwint. System optyczny zabudowany tuż za głowicą wiertniczą pozwala na zrealizowanie przewiertu z dużą dokładnością. Po osiągnięciu komory odbiorczej należy wykonać pomiar kontrolny przy pomocy niwelatora.
- Etap II. Do ostatniego elementu zrealizowanego przewiertu żerdzi pilotowej montowany jest element przejściowy – poszerzacz oraz dalej ciąg rur stalowych łączonych na gwint. W poszerzacz znajduje się narzędzie skrawające i ciąg ślimaków transportowych. W trakcie przecisku ciągu rur stalowych ochronnych w komorze docelowej wymontowuje się kolejne odcinki żerdzi pilotowej. W trakcie tego etapu wykonuje się w gruncie tunel o odpowiedniej średnicy – od komory startowej do komory docelowej.
- Etap III. Ostatnim etapem jest wprowadzenie do wykonanego tunelu rur medialnych w odcinkach 1-u lub 2-u metrowych i przy ich pomocy przeciska się ciąg rur stalowych osłonowych, razem z ciągiem ślimaków transportowych do komory docelowej, gdzie są one rozmontowywane i wydobywane. Regulacja osiowa rur przewodowych przy pomocy ślizgów (płóz). Ślizgi montować w odstępach co 0,7 mb.. Końce rur osłonowych stalowych zabezpieczyć manszetami typu N z elastomeru EPDM. Końcówki rur dodatkowo uszczelnić pianką poliuretanową w głąb rury ochronnej 10÷15 cm.

20. Uzbrojenie kanalizacji sanitarnej

Uzbrojenie kanalizacji sanitarnej stanowią studnie $\varnothing 1000\text{mm}$ betonowe C35/45 łączone na uszczelkę z kinetą polimerową lub polipropylenową (alternatywnie można zastosować studnie PE $\varnothing 1,0\text{m}$ z pierścieniem odciążającym) i studnie z tworzywa sztucznego $\varnothing 425\text{mm}$ z pierścieniem odciążającym, trójniki PVC $\varnothing 200/160\text{mm} < 87^\circ$. Wszystkie materiały i wyroby budowlane przeznaczone do wbudowania muszą być oznakowane znakiem CE lub B oraz posiadać deklaracje właściwości użytkowych lub Krajową deklarację właściwości użytkowych. Zakończenie studni włazami żeliwnymi spoczywającymi na pierścieniach odciążających żelbetowych. W jezdniach i poboczach na studniach stosować włazy żeliwne typu ciężkiego

klasy D400 z wypełnieniem betonowym z zgodnie z PN-EN124:2000. Dodatkowo w drogach należy zastosować odpowiedni pierścień wyrównujący by zapobiec przesuwaniu się włazów w poziomie. Przestrzeń wokół włazu należy obsypać tłuczniem bazaltowym w obrębie 2,0x2,0 m do głębokości 20 cm.

Zakończenie studni $\varnothing 1000\text{mm}$ włazami żeliwnymi $\varnothing 600\text{mm}$, a studni PE $\varnothing 425\text{mm}$ włazami żeliwnymi $\varnothing 425\text{mm}$.

Studnie z tworzywa sztucznego PE o przekroju kołowym i średnicy nominalnej $\varnothing 425\text{mm}$, składają się z następujących elementów:

- podstaw studzienek (kineta) z wyprofilowanymi fabrycznie kanałami
- nadstawek służących do nadbudowy studni do odpowiedniej wysokości
- teleskopów służących do regulacji wysokości studni
- uszczelki łączących
- uszczelki wlotowych
- pierścieni odcciążających.

Powierzchnie elementów powinny być wolne od uszkodzeń osłabiających konstrukcję lub zmniejszających trwałość.

Studnie $\varnothing 1000\text{mm}$ wyposażone w stopnie żłazowe wykonane ze stali kwasoodpornej.

W studniach przejścia rurociągów przez ściany studni wykonać, jako szczelne dla rur PVC.

Połączenie rur przyłączeniowych z elementem pionowym studzienki powinno spełniać wymagania normy PN-EN 1917:2004+/AC:2007.

Powierzchnie profili złączy powinny być gładkie i wolne od nieprawidłowości, które mogłyby uniemożliwić wykonanie trwałego wodoszczelnego połączenia.

Studnie mają być przewidziane do montażu w obszarach ruchu kołowego w pasie jezdni uwzględniając obciążenia wynikające z normy PN-EN 1991-2:2007.3.

Do wszystkich rodzajów studni należy stosować zwieńczenie spełniające wymagania normy PN-EN 124:2000.

Wielkość otworów włazowych powinna być zgodna z przepisami bezpieczeństwa i spełniać wymagania norm PB-B-10729:1999 i PN-EN 476:2001.

Zaprojektowane studnie umożliwiają prowadzenie prac kontrolnych i eksploatacyjnych w kanałach sanitarnych bez użycia sprzętu specjalistycznego, jak również gwarantują szczelność na eksfiltrację i infiltrację. W gruntach suchych studnie montuje się na podsypce piaskowej zagęszczonej gr. 15cm. Obsypkę studni w promieniu min. 30cm należy wykonać zagęszczonym piaskiem. Wskaźnik zagęszczenia 1,0 Proctora. W gruntach nawodnionych studnie należy montować na płycie betonowej B10 do której przytwierdzić studnię. Alternatywnie można stosować podsypkę żwirową gr. 15cm + obsypkę mieszanką piasku i cementu B-10 do wysokości poziomu wody.

Materiały i wyroby budowlane przeznaczone do wmontowania muszą być oznakowane znakiem CE i B i posiadać deklaracje właściwości użytkowych lub krajowe deklaracje właściwości użytkowych.

21. Przyłącza w pasach drogowych

Przyłącza kanalizacji sanitarnej w pasach drogowych zaprojektowano od projektowanego kolektora sanitarnego do granicy posesji. Przyłącza zaprojektowane zostały z rur PVC-U $\varnothing 160 \times 4,7\text{mm}$ SN8 Lite, zakończone zaślepką PVC $\varnothing 160\text{mm}$. Włączenie przyłączy bezpośrednio do studni bądź w za pomocą trójnika PVC-U $\varnothing 200/160\text{mm}$ $< 87^\circ$.

Lokalizacje przyłączy zostały uzgodnione z właścicielami posesji w formie pisemnych uzgodnień przekazanych do Zamawiającego.

22. Próba szczelności

Próba szczelności winna być przeprowadzona przed zasypaniem wykopu zgodnie z wymogami i w obecności przedstawiciela Inwestora.

Przewód powinien być poddany badaniom w zakresie szczelności na eksfiltrację ścieków do gruntu i infiltrację wód gruntowych do kanału.

Próby szczelności należy przeprowadzić zgodnie ze szczegółowymi wymaganiami podanymi w normie PN-EN 1610:2015-10.

Wyniki próby szczelności winny być ujęte w protokole podpisanym przez przedstawicieli Zamawiającego i wykonawcy.

23. Roboty ziemne

23.1. Prace przygotowawcze i drogowe

Przed przystąpieniem do wykopów w pierwszej kolejności należy odkopać ręcznie wszystkie kolizje z projektowaną kanalizacją sanitarną. W miejscach gdzie występują wody gruntowe, przed rozpoczęciem wykopów teren należy odwodnić stosując igłofiltry lub odwadnianie bezpośrednio z wykopu za pomocą pomp szlamowych z przegłębionych dołów korytkowych gdzie grawitacyjnie napłynie woda.

W pobliżu istniejących osnów geodezyjnych prace należy wykonywać przeciskiem lub jako wykopy ręczne. W przypadku uszkodzenia osnowa geodezyjna do wznowienia. W bliskim sąsiedztwie istniejącego drzewostanu roboty ziemne wykonywać, jako roboty ręczne.

Na istniejącej sieci wodociągowej brak rzędnych zagłębienia sieci, co może spowodować wystąpienie kolizji. W przypadku kolizji, prace ich usunięcia będą stanowiły roboty dodatkowe.

Dla studni wskazane są pomiary rzędnych terenu przy tyczeniu trasy - przed złożeniem zamówienia na studnie.

23.2. Wykopy

Wykopy otwarte wykonywać mechanicznie koparkami oraz ręcznie, jako wykopy wąskoprzestrzenne o ścianach pionowych z umocnieniem ścian wykopów wypraskami stalowymi KS-3. Humus z górnej warstwy gruntu należy składować osobno i wykorzystać go do rekultywacji terenu po wykopach. Urobek z wykopu przewidziano do wywożenia w miejsce składowania wskazane przez Inwestora. Część urobku przewidziano również na odkład. Nadmiar ziemi z wykopów wywozić w miejsce składowania wskazane przez inwestora. Dojścia do zabudowań podczas robót ziemnych wykonać przy pomocy mostków drewnianych z barierkami ochronnymi. Wykopy oznakować zapewniając widoczność oznakowań w dzień i w nocy. Zasypkę wykopów wykonać zgodnie z zasadami podanymi w pkt. 16. Podczas robót ziemnych należy przestrzegać PN-B-10736:1999 „Roboty ziemne. Wykopy otwarte dla przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych. Warunki techniczne wykonania”, oraz warunków zawartych w Rozporządzeniu Min. Infrastruktury (Dz.U.Nr.47 z dn.06.02.2003r.) w sprawie BHP podczas wykonywania robót budowlanych.

24. Lokalizacja kanalizacji sanitarnej i przyłączy w granicach pasa drogowego drogi powiatowej

Przejścia poprzeczne projektowanym kanałem grawitacyjnym pod istniejącymi drogami o nawierzchni asfaltowej oraz odcinek kanalizacji sanitarnej na wysokości działki 181 ul. Topolowa należy wykonywać metodą przecisku hydraulicznego z wierceniem pilotowym, w rurach ochronnych stalowych obustronnie zaizolowanych masą asfaltowo-kauczukową na bazie żywicy z atestem w miejscach wskazanych na projekcie zagospodarowania terenu, o średnicach:

- na przyłączach k.s. $\varnothing 160\text{mm}$ rury ochronne stalowe $\varnothing 273 \times 8,0\text{mm}$
- na sieci k.s. $\varnothing 200\text{mm}$ rury ochronne stalowe $\varnothing 324 \times 8,0\text{mm}$

W części graficznej do rur osłonowych dodatkowo podano ich długość i średnicę.

Przejście poprzeczne rurociągami pod drogami o nawierzchni asfaltowej w pasach drogowych drogi powiatowej prowadzone będą bez naruszania asfaltu w technologii przecisku w rurze osłonowej stalowej. Odległość pionowa między górą rury osłonowej a rzędną nawierzchni nie będzie mniejsza niż 1,60mb, jedynie w miejscu przejścia poprzecznego w pobliżu skrzyżowania z ul. Topolową odległość pionowa wynosi 1,5m od wierzchu rury, niemożliwym jest zachowanie odległości 1,60 z uwagi na spadek kanalizacji sanitarnej. Przed przystąpieniem do prac na odcinku drogi powiatowej, należy uzyskać wszystkie wymagane pozwolenia. Należy również przestrzegać uwag i zaleceń zawartych w Decyzji nr ZDP-DP-I.4322.35.2017 z dnia 21.08.2017r. wydanej przez Zarząd Dróg Powiatowych w Piotrkowie Trybunalskim Al. 3 Maja 33.

Prace montażowe wykonywać należy zgodnie z wytycznymi podanymi w decyzjach właścicieli dróg i powinny być wykonywane przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, a nadzór nad nimi powinien pełnić przedstawiciel gestora w/w dróg.

25. Lokalizacja kanalizacji sanitarnej i przyłączy w granicach pasa drogowego drogi gminnej

Projektowana sieć oraz przyłącza kanalizacji sanitarnej w pasach drogowych dróg gminnych wykonane będą wykopem otwartym, jedynie część odcinka od studni S13 do S14 wykonana będzie przeciskiem hydraulicznym z wierceniem pilotowym w rurze osłonowej stalowej z uwagi na złe warunki gruntowe i bliskie sąsiedztwo budynku.

26. Odtworzenie nawierzchni dróg

Odtworzenie konstrukcji nawierzchni drogi wykonać należy zgodnie z wytycznymi podanymi w decyzjach drogowych właścicieli dróg.

27. Skrzyżowania z istniejącym uzbrojeniem podziemnym – kable energ., telef., woda

Wszędzie gdzie istniała możliwość rzędne uzbrojenia podziemnego w miejscach skrzyżowań określone zostały przez interpolację liniową wykorzystując najbliższe podane rzędne danego uzbrojenia. Tam gdzie takiej możliwości nie było przyjęte zostało zagłębienie normatywne. W tej sytuacji w pierwszej kolejności przed przystąpieniem do prac należy miejsca skrzyżowań odkopać ręcznie i sprawdzić czy istniejące rzędne pokrywają się z rzędnymi projektowanymi.

Na etapie wykonawstwa istniejący kabel telefoniczny i energetyczny odkopać pod nadzorem gestora i ustalić metodę i sposób zabezpieczenia. Kable energetyczne i telekomunikacyjne oraz w razie potrzeby inne uzbrojenie, należy podwiesić wykonując konstrukcję wsporczą. Na przewodach telekomunikacyjnych i energetycznych w miejscach skrzyżowań należy założyć rury osłonowe dwudzielne PVC $\varnothing$ 110÷160mm długości $L=3,0\text{mb}/1$ kolizję. Jeżeli wystąpią bezpośrednie kolizje wysokościowe istn. kabli z projektowanymi rurociągami należy wówczas rozwiązać kolizje poprzez dwustronne mufowanie przewodów pod nadzorem gestora sieci. W miejscach kolizji projektowanego uzbrojenia z istniejącą infrastrukturą podziemną prace ziemne wykonywać jako roboty ręczne.

Na wykopach otwartych w rejonach skrzyżowań bądź zbliżenia do czynnych instalacji istniejącego uzbrojenia roboty ziemne należy prowadzić ręcznie z zachowaniem szczególnej ostrożności, zgodnie z obowiązującymi przepisami techniczno-budowlanymi.

Podczas zasypywania wykopów należy zwrócić szczególną uwagę na prawidłowe zagęszczenie mas ziemnych pod istniejącą infrastrukturą, aby zapobiec jej osiadowi. Wszystkie elementy uzbrojenia kolidującego, przed przystąpieniem do wykopów mechanicznych muszą być uprzednio zlokalizowane i odkryte, a także trwale oznakowane na czas trwania robót. Projektowane przewody kanalizacji sanitarnej należy układać w wykopie zachowując odległość min. 20 cm w świetle między krzyżującym się uzbrojeniem.

Podczas zasypywania wykopów należy zwrócić szczególną uwagę na prawidłowe zagęszczenie mas ziemnych pod istniejącą infrastrukturą, aby zapobiec jej osiadowi.

W miejscach zbliżeń z istniejącymi skrzynkami oraz słupami energetycznymi i telekomunikacyjnymi a także w pobliżu istniejącego drzewostanu rurociągi kanalizacji sanitarnej układać w rurach ochronnych stalowych metoda podkopu.

Wszelkie prace prowadzone w obrębie kolizji z istniejącą infrastrukturą i urządzeniami podziemnymi należy prowadzić zgodnie z uwagami gestorów urządzeń zawartymi w protokole z narady koordynacyjnej oraz decyzjach wydanych przez gestorów uzbrojenia.

W przypadku wystąpienia kolizji projektowanej kanalizacji z istniejącym uzbrojeniem podziemnym (kable en, telek., wodociąg itp), wynikłego z ewentualnych niezgodności rzędnych posadowienia istniejącego uzbrojenia – Zamawiający/Wykonawca wystąpi do gestorów istniejącego uzbrojenia podziemnego o rozwiązanie kolizji.

28. Prace przy istniejącym drzewostanie

W miejscu zbliżeń do drzew i krzewów roboty ziemne prowadzić pod następującymi warunkami:

- roboty ziemne w pobliżu drzew wykonywać ręcznie z zachowaniem maksymalnej liczny korzeni,

- w przypadku uszkodzenia systemu korzeniowego drzew, wszystkie rany mechaniczne muszą być zabezpieczone środkiem grzybobójczym,
- w celu niedopuszczenia do przesuszania systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach zasypywać w jak najkrótszym czasie,
- w przypadku gdy projektowana sieć przebiega w bliskiej odległości mniejszej niż 2,0m od istniejących drzew (wg Warunki Techniczne Wykonania i Odbioru Sieci Kanalizacyjnych – „COBRTI INSTAL Zeszyt 9”) , należy wykonywać wykop otwarty w odległości 2,0m od osi drzewa, a pod systemem korzeniowym przecisnąć rurę osłonową stalową o długości $L=4,0m$,
- w przypadku prowadzenia robót w okresie wegetacyjnym, drzewa i krzewy po zasypaniu wykopów należy obficie podlać, zaś w przypadku prowadzenia robót w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy owinać jutą lub matami,
- należy przywrócić do stanu pierwotnego trawniki, na których prowadzone będą wykopy.

29. Wytyczne realizacji robót

a) Roboty ziemne

Przed przystąpieniem do wykonywania robót ziemnych należy zlecić tyczenie lokalizacji trasy sieci kanalizacyjnej uprawnionym służbom geodezyjnym. Na trasie robót należy zlokalizować wszystkie występujące kolizje. Trasę lokalizacji projektowanych sieci oraz miejsca kolizji należy oznakować w sposób trwały.

Przed przystąpieniem do wykopów w pierwszej kolejności należy odkopać ręcznie wszystkie kolizje z projektowaną kanalizacją sanitarną. W miejscach gdzie występują wody gruntowe, przed rozpoczęciem wykopów teren należy odwodnić stosując igłofiltry lub odwadnianie bezpośrednio z wykopu za pomocą pomp szlamowych z przegłębionych dołów korytkowych gdzie grawitacyjnie napłynie woda.

W pobliżu istniejących osnów geodezyjnych prace należy wykonywać przeciskiem w rurach osłonowych stalowych lub jako wykopy ręczne. W przypadku uszkodzenia osnowa geodezyjna do wznowienia. W bliskim sąsiedztwie istniejącego drzewostanu roboty ziemne wykonywać metodą bezwykopową w technologii przecisku w rurze osłonowej stalowej.

W pasach drogowych w miejscach wykopów otwartych projektuje się pełną wymianę gruntu rodzimego na grunt kategorii G1.

Wykopy otwarte należy wykonywać zgodnie z warunkami technicznymi wg PN-B 10736:1999 oraz PN-EN 1610:2015-10, PN-ENV 1046.

W czasie wykonywania robót ziemnych należy chronić znaki geodezyjne. Minimalna odległość projektowanej sieci kanalizacyjnej od znaków geodezyjnych powinna wynosić 2m.

W miejscu kolizji z istniejącymi kablami energetycznymi i telekomunikacyjnymi wykop wykonywać ręcznie.

Przy wykonywaniu prac ziemnych przestrzegać zaleceń normy PN-68/B-06050-Roboty ziemne budowlane – zwłaszcza dotyczących zabezpieczenia wykopów przed wodami opadowymi oraz ochrony struktury gruntu w dnie wykopów.

Nie należy wykonywać robót ziemnych i instalacyjnych w okresie intensywnych opadów atmosferycznych i w okresie silnych mrozów, ponieważ mogą one wpłynąć na właściwości mechaniczne gruntów spoistych.

Grunty uzyskane przy wykonaniu wykopów powinny być w maksymalny sposób wykorzystane do zasypki wykopów.

Grunty i materiały z robót ziemnych nie przydatne do ponownego użycia należy wywieźć na miejsce wskazane przez Inwestora.

Podczas prowadzenia wykopów w terenach zielonych i poboczach urobek na okres czasowy należy odkładać na skraju wykopu. Zasypkę tych wykopów dokonywać gruntem mineralnym piaszczystym lub gruntem rodzimym, jeśli spełnia warunki gruntu, który da się zagęścić do odpowiedniego wskaźnika zagęszczenia.

Ziemia z wykopów nie może być składowana w obrębie pasa drogowego, nadmiar urobku należy wywieźć na miejsce wskazane przez Inwestora.

Wykopy otwarte wykonywać mechanicznie, jako wąsko przestrzenny szalowany z odpowiednim zabezpieczeniem ścian przed możliwością ich obrywania się.

Projektowane kanały kanalizacji sanitarnej układać na podsypce wykonanej ręcznie z piasku o grubości 15 cm i obsypce grubości 30cm ponad wierzch rury z zagęszczeniem.

Do wysokości 30cm nad kanał, zasypki dokonać piaskiem w następujący sposób:

- ułożyć warstwę do wysokości 1/3 rury i zagęścić ją ręcznie
- następnie do wysokości 30cm ponad rurę zasypki dokonywać warstwami co 10cm i zagęszczać ją ręcznie.

Zasypkę wykopów dokonywać po inwentaryzacji geodezyjnej kanału sanitarnego.

W trakcie zasypywania gruntu (zasypkę) zagęszczać warstwami co 30 cm do wartości wskaźnika zagęszczenia wymaganego przepisami budowlanymi i normami branżowymi w zakresie budowy dróg. Wielkość wskaźnika zagęszczenia w zależności od rangi drogi. Po dokonaniu zasypki kanalizacji należy na bieżąco kontrolować uzyskaną wartość wskaźnika zagęszczenia.

Sposób i metodę badań wskaźnika zagęszczenia gruntu ustalić z zarządcą drogi.

Projektowane kanały kanalizacji sanitarnej należy układać ze spadkami i na rzędnych podanych na profilach podłużnych.

Wykopy wykonywane w pasach drogowych na czas realizacji robót należy zabezpieczyć poprzez ich ogrodzenie i oznakowanie zgodnie z "Projektem organizacji ruchu" uzgodnionym przez zarządcę dróg i zaakceptowanym przez Zamawiającego.

W pasach drogowych ziemia z wykopów nie może być składowana w obrębie pasa drogowego, nadmiar urobku należy wywieźć do utylizacji.

Ze względu na usytuowanie kanałów kanalizacji sanitarnej w pasach drogowych należy szczególnie zwrócić uwagę na odpowiednie wykonanie podsypki, obsypki i zasypki wykopów. Rury powinny być ułożone na przygotowanym, zagęszczonym podłożu zapewniającym stabilność rurociągów w trakcie montażu i eksploatacji.

Wykopy wykonane w drogach, ciągach pieszych, dojazdach do posesji należy zasypywać warstwami z zagęszczeniem.

Zaleca się, aby wykopany materiał był odkładany w odległości nie mniejszej niż 0,5m od brzegu wykopu. Zaleca się, aby bliskość i wysokość odkładanego gruntu nie prowadziły do zagrożenia stabilności wykopu. Zaleca się, aby materiał gruntowy dna wykopu nie był naruszony. Jeśli materiał ten został naruszony jego naturalna nośność powinna być przywrócona. W warunkach przemarzania gruntu może być konieczne zabezpieczenie dna wykopu w taki sposób, aby pod kinetą, przewodem i wokół przewodu nie pozostawały zamrożone warstwy gruntu. Zaleca się, aby podczas prac montażowych wykop był odwodniony (odprowadzona np. woda deszczowa, woda gruntowa, woda źródłana). Sposoby odwadniania nie powinny oddziaływać negatywnie na podsypkę i przewody.

Należy zachować ostrożność podczas odwadniania tak, aby nie następowało wynoszenie drobnych frakcji gruntu. Należy rozważyć wpływ odwodnienia na ruch wód gruntowych i stabilność otaczającego terenu. Aby odwodnienie było pełne wszystkie tymczasowe przewody odwodnieniowe powinny być odpowiednio uszczelnione. Montaż igłofiltrów w obsypce żwirowej.

b) Montaż studni

Studnie z tworzywa sztucznego należy montować w przygotowanym, odwodnionym wykopie na podsypce piaskowej. Studzienka tworzywa sztucznego powinna być obsypana dobrze zagęszczonym gruntem sypkim. Obsypkę należy zagęszczać warstwami o grubości umożliwiającej dokładne zagęszczenie. Wskaźnik zagęszczenia górnych warstw zasypki dla studzienek znajdujących się w pasie korony drogi nie może być mniejszy niż 1,0.

Studnie te nie mogą ulegać przemieszczeniom w wyniku ruchu drogowego. Należy zastosować odpowiedni pierścień wyrównujący (zgodny ze schematem studni) by zapobiec przesuwaniu się włązów w poziomie.

Studnie kanalizacyjne należy zabezpieczyć przed uszkodzeniami. W drogach gruntowych włązy należy obsypać tłuczniem bazaltowym w obrębie 2,0x2,0x0,20m.

30. Warunki wykonania odbioru

Wykonawca jest zobowiązany do stałej i systematycznej kontroli prowadzonych robót. W szczególności kontrola powinna obejmować:

Sprawdzenie rzędnych założonych w nawiązaniu do podanych stałych punktów wysokościowych z dokładnością do 1 cm.

- Badanie zabezpieczenia wykopów przed zalaniem wodą.
- Badanie i pomiary szerokości, grubości i zagęszczenia wykonanej warstwy podsypki.
- Badanie odchylenia osi kolektora.
- Sprawdzenie zgodności z dokumentacją projektową ułożenia przewodów i studzienek.
- Sprawdzenie prawidłowości uszczelnienia przewodów.
- Sprawdzenie szczelności na eksfiltrację.
- Badanie wskaźników zagęszczenia poszczególnych warstw zasypu.
- Sprawdzenie rzędnych posadowienia studzienek kanalizacyjnych i pokryw włazowych.
- Sprawdzenie zabezpieczenia przed korozją.

Odbiorowi robót zanikających i ulegających zakryciu podlegają:

- podłoża, podsypki,
- zasypanie wykopu, zagęszczenie zasypki,
- roboty montażowe wykonania rurociągów ułożonych w ziemi,
- wykonane studzienki kanalizacyjne.

Odbiór robót zanikających powinien być dokonany w czasie umożliwiającym wykonanie korekt i poprawek, bez hamowania ogólnego postępu robót.

Odbiór techniczny końcowy

Jest to odbiór techniczny całkowitego obiektu, przewodu po zakończeniu budowy, przed przekazaniem do eksploatacji. Dokumenty do przedłożenia w trakcie odbioru:

- Wszystkie dokumenty odnośnie odbiorów częściowych.
- Protokoły wszystkich odbiorów technicznych częściowych.
- Protokoły odbiorów dokonanych przez instytucje wymienione w decyzjach i pozwoleniach.
- Inwentaryzacja geodezyjna przewodów i obiektów na planach sytuacyjnych wykonana przez uprawnionych geodetów.

Próby końcowe i odbiór kanalizacji należy prowadzić dla poszczególnych odcinków zgodnie z warunkami określonymi w PN-92/B-10735 – „Przewody kanalizacyjne; Wymagania i badania przy odbiorze” oraz w zeszycie nr 9 „Warunki techniczne wykonania i odbioru sieci kanalizacyjnych” Warszawa sierpień 2003 r. wydanym przez COBRTI Instal.

Kanały należy odbierać zgodnie z instrukcjami producentów rur i normą PN-92/B-10735.

Badania ułożenia przewodu na podłożu

Badanie ułożenia przewodu na podłożu należy przeprowadzić przez oględziny. Przewód powinien być ułożony na podłożu (zgodnie z projektem) i przylegać do niego na całej długości oraz na co najmniej $\frac{1}{4}$ długości obwodu.

Badanie odchylenia w planie osi ułożonego przewodu

Sprawdzenie nieprzekroczenia dopuszczalnych odchylen osi przewodu przeprowadza się przez wyznaczenie osi w linii klucza przewodu po jego zewnętrznej stronie i pomiar wielkości odchyłek tej osi od odrzutowanej pionem na ułożony przewód osi wyznaczonej na ławach celowniczych.

Pomiar należy wykonać przy użyciu taśmy stalowej miarowej, pionu budowlanego, miarki i niwelatora z dokładnością do 5 mm w trzech wybranych miejscach badanego odcinka przewodu.

Badanie różnic rzędnych w profilu ułożonego przewodu

Sprawdzenie przeprowadza się przez pomiar rzędnych dna przewodu w dwóch kolejnych studzienkach i porównanie z rzędnymi w dokumentacji lub przez pomiar rzędnych w punktach

przewodu po jego wierzchu w kluczu poza połączeniami rur i porównanie z obliczonymi rzędnymi wg dokumentacji dla tych punktów.

Pomiar należy wykonać przy użyciu pionu budowlanego, taśmy stalowej miarowej, łąty niwelacyjnej i niwelatora w trzech wybranych punktach badanego odcinka przewodu. Dokładność badanych rzędnych w studzienkach do 1 mm, po wierzchu przewodu do 5 mm.

Badanie połączeń rur

Badanie połączeń rur kanalizacyjnych przeprowadza się przez oględziny zewnętrzne.

Badanie szczelności

Kanały po zamontowaniu muszą być poddane próbie szczelności wg PN-EN 1610:2015-10 w zakresie szczelności na eksfiltrację ścieków do gruntu i infiltrację wód gruntowych do sieci kanalizacyjnej.

Zakres badań przy odbiorze studni rewizyjnych

W przypadku studni rewizyjnych program obejmuje następujące rodzaje badań:

- sprawdzenie lokalizacji przeprowadza się przez oględziny i pomiar taśmą mierniczą z dokładnością do 1 cm
- badanie głębokości posadowienia studni
- sprawdzenie podłoża pod studnią
- badanie izolacji przeciwwilgociowej wykonuje się poprzez oględziny zewnętrzne, sprawdzenie ilości warstw i ich przyleganie do podłoża
- sprawdzenie stateczności i wytrzymałości polega na stwierdzeniu zgodności wykonania z dokumentacją techniczną
- sprawdzenie szczelności studni
- sprawdzenie zastosowanych materiałów polega na sprawdzeniu ich zgodności z projektem
- sprawdzenie dna studzienki należy przeprowadzić przez oględziny zewnętrzne
- sprawdzenie przejścia kanału przez ściany studzienki polega na oględzinach zewnętrznych
- sprawdzenie wjazdu kanałowego należy przeprowadzić przez oględziny zewnętrzne i pomiar odległości krawędzi otworu od wewnętrznej powierzchni ściany, należy sprawdzić zastosowanie właściwego typu wjazdu
- sprawdzenie stopni złazowych polega na skontrolowaniu zamocowania ich w ścianie, pomiarze odstępów pionowych i poziomych oraz poziomego położenia górnej powierzchni stopni.

Wszelkie próby i badania należy przeprowadzić zgodnie z normą PN-EN1610:2015-10 dla kanalizacji grawitacyjnej.

Inspekcja telewizyjna CCTV

Do odbioru wykonać inspekcję CCTV (kanałów specjalistycznym sprzętem zgodnie z normą PN EN 13508-2 wraz z oceną stanu technicznego, pełną dokumentacją zdjęciowo-filmową i pomiarem spadków.

Nowoczesne systemy telewizyjne oparte są na technologii cyfrowej, umożliwiające wykorzystanie rozmaitych funkcji. Transmisja danych odbywa się w formie zakodowanych pakietów sygnałów cyfrowych. Pozwala ona na uzyskanie wysokiej jakości informacji o stanie technicznym badanego odcinka, a co za tym idzie informacje te stają się bardziej wiarygodne niż w technice analogowej.

Prawidłowo wykonana inspekcja zawiera materiał wysokiej jakości z możliwością łatwego rozpoznania uszkodzeń. Dzięki możliwości elektronicznego podnoszenia głowicy jest ona zawsze w osi badanego kanału. W połączeniu z autofokusem umożliwia utrzymanie ostrości obrazu niezależnie od odległości obiektywu do fragmentu badanej rury. Układ samoczynnej regulacji natężenia światła, przy dużym odchyleniu głowicy kamery zapobiega powstaniu refleksów świetlnych na obiektywie przy badaniu boków ścianek rurociągu. Wózek kamery posiada także sensory pomiaru spadku rurociągu, wartości te mogą być podawane w stopniach lub procentach.

Wszystkie czynności są zdalnie sterowane z konsoli zamontowanej w kamerowozie. Oprócz obrazu z kamery telewizyjnej, wyświetlane są bieżące informacje charakteryzujące przegląd, między innymi: odległość kamery od umownego punktu, wielkość spadku podłużnego instalacji, data, godzina oraz miejsca sporządzenia inspekcji.

Badanie kanalizacji przed odbiorem przy wykorzystaniu inspekcji telewizyjnej rurociągu pozwala precyzyjnie ocenić stan techniczny kanału, sprawdzić każde złącze położonej rury, szczelność rurociągu jak i studzienek rewizyjnych. Wykres poziomy kanału wskazuje na zaniżenia, jakie powstały przy montażu rur. Po wykonaniu inspekcji Inwestor ma pełen obraz badanej kanalizacji, na podstawie, którego może podjąć decyzję o odebraniu inwestycji lub nie. Najczęstsze wady jakie spotyka się w nowej kanalizacji to:

- wystające uszczelki
- pęknięcia przy złączach,
- nieszczelności trójników,
- brak prawidłowego spadku rurociągu.

Po wykonaniu inspekcji Inwestor otrzymuje:

- płytę CD oraz DVD z nagraniem inspekcją, dokładnym opisem odcinków, wskazaniem spadków chwilowych, odległości oraz daty i godziny wykonania.
- wykres poziomy rurociągu
- raport wraz z precyzyjnym umiejscowieniem wszelkich uwag i usterek,
- ocenę stanu technicznego rurociągu wraz ze wskazaniem metod ewentualnej naprawy.

31. Uwagi końcowe

- Podczas wykonywania prac należy przestrzegać warunków zawartych w uzgodnieniach branżowych.
- W czasie prowadzenia robót ziemnych w miejscach istniejącego uzbrojenia podziemnego należy wykonać ręczne przekopy kontrolne celem dokładnego ich zlokalizowania.
- Roboty ziemne wykonywać w obecności użytkownika danej instalacji.
- Przed przystąpieniem do robót ziemnych zawiadomić zainteresowane instytucje i użytkowników, których przewody znajdują się w pobliżu trasy budowanej sieci k.s., o terminie rozpoczęcia robót.
- Wykopy otwarte zabezpieczyć i oznakować.
- Roboty budowlano-montażowe wykonywać zgodnie z obowiązującymi przepisami BHP.
- Sprzęt i narzędzia używane na budowie winny posiadać atesty, certyfikaty lub inne zaświadczenia upoważniające do ich używania.
- Każdy materiał lub wyrób przeznaczony do wmontowania musi odpowiadać wymogom Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego nr 305/2011. Materiały i wyroby muszą być oznakowane znakiem CE lub B i posiadać deklaracje właściwości użytkowych lub Krajowe deklaracje właściwości użytkowych.
- W przypadku wystąpienia kolizji projektowanej sieci k.s. z istniejącym uzbrojeniem podziemnym (kable en, telek., wodociąg itp), wynikłego z ewentualnych niezgodności rzędnych posadowienia istniejącego uzbrojenia lub natrafienia na nie zainwentaryzowane uzbrojenie podziemne lub inna lokalizację istniejących urządzeń niż pokazano na mapach d/c projektowych – Zamawiający/Wykonawca wystąpi do gestorów istniejącego uzbrojenia podziemnego o rozwiązanie kolizji.
- Na istniejącej sieci wodociągowej brak rzędnych zagłębienia sieci, co może spowodować wystąpienie kolizji. W przypadku kolizji, prace ich usunięcia będą stanowiły roboty dodatkowe.
- Na istniejących rurociągach $\varnothing 350\text{mm}$ przechodzących przez ul. Zakładową brak jest rzędnych zagłębienia, co może spowodować wystąpienie kolizji. W przypadku kolizji, prace ich usunięcia będą stanowiły roboty dodatkowe.
- Dla studni wskazane są pomiary rzędnych terenu przy tyczeniu trasy - przed złożeniem zamówienia na studnie.

Projektant:
Branża sanitarna
tech. Henryk Gędek
nr upr.: GP.IV.7342/58/94
upr. nr BP.IV-10220/28/78

32. Informacja dotycząca BIOZ

1. Podstawa opracowania

W oparciu o ustawę Prawo Budowlane i Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. (DZ.U.03.120.1126) w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, oraz na podstawie dokumentacji projektowej stwierdza się, że prace objęte projektem wymagają sporządzenie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

2. Zakres robót

Projektowa inwestycja obejmuje budowę sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w granicach pasów drogowych w systemie grawitacyjnym w msc. Niechcice Gmina Rozprza

3. Wykaz istniejących obiektów

Otoczający inwestycję teren ma charakter zabudowy jednorodzinnej. Sieć kanalizacji sanitarnej ułożona będzie w pasach drogowych. Na terenie występuje niżej wyszczególniona infrastruktura podziemna i nadziemna:

- sieć energetyczna naziemna,
- sieć energetyczna podziemna,
- kable telekomunikacyjne,
- wodociąg,
- kanalizacja sanitarna,

4. Elementy zagospodarowania działek i terenu, które mogą stwarzać zagrożenie

Elementy mogące stworzyć zagrożenie, to napowietrzna sieć energetyczna, istniejące uzbrojenie podziemne. Prace w zasięgu sieci należy prowadzić zgodnie z wytycznymi właściwego miejscowo zarządcy sieci. Zagrożenie może sprawiać również ruch samochodowy i pieszy.

5. Informacja dotycząca: przewidywanych zagrożeń, wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót, sposobie prowadzenia instruktażu, sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegającym niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania prac

Ze względu na specyfikę pracy, wykonywanie robót ziemnych należy do prac szczególnie niebezpiecznych, gdzie ryzyko wypadkowe jest większe niż przy pracach innego rodzaju. Głównymi zagrożeniami to;

- Upadek z wysokości do wykopu (wpadnięcie)
- Zasypanie ziemią pracownika - pracowników przebywających w wykopie
- Niebezpieczeństwo związane z instalacjami, itp.
- Niebezpieczeństwo uderzenia pracownika przedmiotem wpadającym do wykopu
- Niebezpieczeństwo potrącenia pracownika przez pojazd kołowy

W związku z powyższym podczas wykonywania tych prac należy:

- a) Podczas prowadzenia robót ziemnych w bezpośrednim sąsiedztwie sieci elektrycznej należy określić bezpieczną odległość (w pionie i w poziomie), w jakiej mogą być wykonywane te roboty i zapewnić nad nimi fachowy nadzór techniczny. Odległość tę określa kierownictwo robót w porozumieniu z właściwymi jednostkami, w których zarządzie lub użytkowaniu znajdują się te instalacje.
- b) W razie przypadkowego odkrycia w trakcie wykonywania robót ziemnych jakichkolwiek przewodów sieci bądź instalacji, o których mowa w pkt. 1. należy niezwłocznie przerwać roboty do czasu ustalenia pochodzenia tych instalacji i określenia, czy i w jaki sposób możliwe jest w tym miejscu dalsze bezpieczne prowadzenie robót.
- c) Kopanie rowów poszukiwawczych w celu ustalenia położenia przewodów, jeżeli odspajanie gruntu odbywa się na głębokości większej niż 40 cm powinno odbywać się wyłącznie sposobem ręcznym bez użycia kilofów.

- d) W razie ujawnienia w czasie wykonywania robót ziemnych niewypałów lub przedmiotów trudnych do identyfikacji należy wszelkie roboty przerwać, a miejsce niebezpieczne ogrodzić i oznakować napisami ostrzegawczymi oraz powiadomić organy policji, urząd miasta i gminy i inspektora nadzoru.
- e) Przy wykonywaniu wykopów na placach, ulicach, podwórzach i innych miejscach dostępnych dla osób niezatrudnionych przy robotach należy wokół wykopów ustawić poręcze ochronne lub miejsca te wygrodzić taśmą ostrzegawczą i zaopatrzyć je w napis „osobom postronnym wstęp wzbroniony”, a w nocy w światła ostrzegawcze. Dla ruchu kołowego niezbędne jest ustawienie oznakowania drogowego.
- f) Poręcze lub taśma ostrzegawcza powinny być umieszczone na wysokości 1,10 m ponad teren i ustawione w odległości nie mniejszej niż 1 m od krawędzi wykopu.
- g) W sytuacjach uzasadnionych wykop należy przykryć balami.
- h) Wykopy o ścianach pionowych bez podparcia (nieumocnione) mogą być wykonywane tylko w gruntach suchych, gdy teren przy wykopie nie jest obciążony w pasie o szerokości równej głębokości wykopu, a wykop wykonuje się;
  - w skałach zwartych jednorodnych przy odspajaniu mechanicznym do głębokości 2 m
  - w pozostałych gruntach do głębokości 1 m
- i) Przy zabezpieczaniu ścian wykopu do głębokości nieprzekraczającej 4 m, w razie, gdy w bezpośrednim sąsiedztwie wykopu nie przewiduje się wystąpienia obciążeń spowodowanych przez budowle, środki transportu, składowany materiał, urobek itp. oraz jeżeli warunki techniczne wykonania i odbioru robót nie stawiają ostrzejszych wymagań, należy stosować;
  - szalunki atestowane stalowe, wypornościowe o określonej wytrzymałości,
  - bale drewniane przyściennie o grubości co najmniej 50 mm lub elementy profilowane z blach stalowych o wytrzymałości odpowiadającej tym balom
  - bale drewniane podrozporowe o grubości co najmniej 63 mm
  - bale drewniane podzastrzałowe o grubości o najmniej 100 mm
  - okrągłaki o średnicy w cieńszym końcu co najmniej 12 cm lub typowe rozpory stalowe
  - zastrzały do zabezpieczenia podpartych ścian wykopu, wykonane z okrągłaków o średnicy wynoszącej w cieńszym końcu co najmniej 20 cm
- j) Rozstaw podparcia lub rozparcia powinien wynosić;
  - w układzie pionowym do 1 m
  - w układzie poziomym do 1,5 m
- k) W razie głębienia wykopów w warunkach nieokreślonych w pkt. 9. sposób podparcia lub rozparcia ścian wykopów powinien być podany w dokumentacji technicznej
- l) Odeskowanie ażurowe ścian wykopów można stosować tylko w gruntach zwartych. Odeskowania tego nie wolno stosować w okresie zimowym
- m) Przy wykonywaniu wykopów podpartych lub rozwartych oprócz podanych wymagań, powinny być spełnione następujące warunki;
  - górne krawędzie bali przyściennych powinny sięgać na wysokość co najmniej 0,15 m ponad teren
  - wykop rozparty powinien być szczelnie przykryty balami, jeżeli przewidziany jest tam ruch pieszy, lub gdy wykop znajduje się zasięgu pracy żurawia
  - stan podparcia lub rozparcia ścian wykopu należy sprawdzić przed każdym zejściem pracowników do wykopu
  - rozpory powinny być w taki sposób umocowane, aby nie nastąpiło samoczynne wypadanie
  - pogłębianie wykopów więcej niż o 0,5 m w gruntach spoistych a w pozostałych o 0,3 m może odbywać się po odeskowaniu ścian
  - w każdej fazie robót pracownicy powinni znajdować się w części wykopu odeskowanego
  - w razie konieczności dokonywania pośredniego przerzutu urobku w pionie należy zbudować pomost

- n) Bezpieczne nachylenie ścian wykopów powinno być określone w dokumentacji projektowanej wówczas, gdy;
  - roboty ziemne wykonywane są w gruncie nawodnionym
  - głębokość wykopu wynosi więcej niż 4 m
  - gdy teren przy skarpie ma być obciążony w pasie o szerokości równej głębokości wykopu
  - grunt stanowią ility skłonne do pęcznienia
  - wykopy wykonuje się na terenach osuwiskowych
- o) Przy wykonywaniu skarpy o nachyleniu bezpiecznym należy;
  - w pasie terenu przylegającego do górnej krawędzi skarpy, na szerokość równej trzykrotnej głębokości wykopu wykonać spadki terenu umożliwiające łatwy odpływ wód opadowych w kierunku od wykopu
  - likwidować naruszenie struktury gruntu skarpy przez usunięcie gruntu naruszonego, z zachowaniem bezpiecznych nachyleń w każdym punkcie skarpy
  - sprawdzić skarpy po deszczu, mrozie lub po dłuższej przerwie w pracy
- p) Przy wykonywaniu wykopów wąskoprzestrzennych koparką, pracownicy powinni wykonywać ich obudowę wyłącznie z zabezpieczonej części wykopu.
- q) Jeżeli wykop osiągnie głębokość większą niż 1 m od poziomu terenu należy wykonać bezpieczne zejście i wyjście dla pracowników.
- r) Odległość między zejściami nie powinna mniejsza niż 20 m.
- s) Schodzenie do wykopu i wychodzenie z niego po rozporach lub szalunkach oraz posługiwanie się urządzeniami służącymi do wydobywania urobku, jest zabronione.
- t) Każdorazowe rozpoczęcie robót w wykopie wymaga sprawdzenia stanu jego skarpy.
- u) Przy wydobywaniu urobku z wykopu sposobem mechanicznym (przy użyciu koparki), pracownicy powinni znajdować się w bezpiecznej odległości (poza wyznaczoną strefą).
- v) Jeżeli jednocześnie odbywa się praca w wykopie i transport urobku, wykop powinien być przykryty szczelnym i wytrzymałym pomostem.
- w) Zabronione jest składowanie urobku i materiałów;
  - w odległości mniejszej niż 1 m od wykopu jeżeli ściany jego są obudowane, a obudowa jest obliczona na dodatkowe obciążenie
  - w granicach klina odłamu gruntu, jeżeli ściany wykopu nie są umocnione
- x) Ruch środków transportowych przy wykopach powinien odbywać się poza klinem odłamu.
- y) Przy zasypywaniu obudowanych wykopów deskowanie należy usuwać stopniowo, poczynając od dna wykopu w miarę jego zasypywania.
- z) Deskowanie można usuwać jednorazowo z wykopów wykonanych;
  - w gruntach spoistych - nie więcej niż na 0,5 m
  - w pozostałych gruntach - nie więcej niż na 0,3 m
- aa) Przy wykonywaniu robót ziemnych koparką, należy wyznaczyć strefę pracy sprzętu i ogrodzić taśmą ostrzegawczą na wysokości 1,10 m
- bb) Przy wykonywaniu robót ziemnych, koparka powinna być ustawiona w odległości, co najmniej 0,60 m poza klinem odłamu dla danej kategorii gruntu.
- cc) Przy pracach koparką przedsięwziętą nie wolno dopuszczać do tworzenia się nawisów.
- dd) Przebywanie osób pomiędzy ścianą wykopu a koparką, nawet podczas postoju, jest zabronione.
- ee) Włączenie mechanizmu obrotowego koparki przed zakończeniem napełnienia łyżki urobkiem, jest zabronione.
- ff) Wyładowanie urobku z łyżki koparki nad skrzynią środka transportu powinno nastąpić po zatrzymaniu ruchu obrotowego koparki i na wysokości nie większej niż;
  - 50 cm nad dnem skrzyni - podczas ładowania materiałów sypkich
  - 25 cm nad dnem skrzyni - w razie ładowania materiałów kamiennych
- gg) Przy wjeżdżaniu koparki na wzniesienie jej oś napędowa powinna znajdować się z tyłu, a przy zjeżdżaniu koparki ze wzniesienia - z przodu koparki.

- hh) W czasie przejazdu koparki wysięgnik powinien znajdować się w położeniu zgodnym z kierunkiem jazdy, a łyżka koparki powinna być opuszczona do wysokości 1 m nad teren.
- ii) W czasie przerwy i po zakończeniu pracy łyżkę koparki należy opuścić nad ziemię, podwozie zablokować, zatrzymać silnik i zamknąć kabinę.
- jj) W czasie pracy i zmiany miejsca postoju koparki kąt wzniesienia terenu nie powinien być większy niż 30° a pochylenia bocznego - nie większy niż 15° .
- kk) Przy kruszeniu skał lub gruntów materiałami wybuchowymi należy stosować przepisy w sprawie pozwoleń na nabywanie, przechowywanie i używanie materiałów wybuchowych, w zakładach przemysłowych niepodlegających przepisom prawa górniczego.
- ll) Praca spycharką jest dozwolona na spadkach podłużnych lub pochylniach poprzecznych nieprzekraczających 30° .
- mm) Przy pracach wykonywanych na nasypach lemiesz spycharki nie powinien wystawać poza krawędź nasypu.
- nn) Praca zgarniarki jest dozwolona na spadkach podłużnych lub pochylniach poprzecznych nieprzekraczających 10° .
- oo) Przewożenie ludzi w skrzyniach zgarniarek, łyżkach koparek, oraz na maskach jest zabronione.
- pp) Elektryczne podgrzewanie (rozmrzanie) gruntu może być przeprowadzane na podstawie oddzielnie opracowanej szczegółowej instrukcji.
- qq) Teren, na którym odbywa się elektryczne podgrzewanie gruntu, należy ogrodzić i oznakować tablicami ostrzegawczymi. O zmroku i w porze nocnej ogrodzony teren powinien być oświetlony.
- rr) Na terenie, na którym prowadzone jest elektryczne podgrzewanie gruntu, należy zapewnić fachowych pracowników obsługujących urządzenia elektryczne. Obsługa powinna mieć zapewnioną dobrą widoczność podgrzewanego terenu i możliwość natychmiastowego wyłączenia napięcia z punktu obserwacyjnego.
- ss) Po każdym przesunięciu instalacji elektro - nagrzewu na nowe miejsce należy sprawdzić stan izolacji przewodów, środków ochronnych i ogrodzenia
- tt) Wzbronione jest zatrudnianie młodocianych w zagłębieniach o głębokości większej niż 0,7m, których szerokość jest mniejsza niż dwukrotna głębokość.
- uu) Dozwolone jest zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej 16 lat, w ramach praktycznej nauki zawodu w zagłębieniu do 1,5 m, które są obudowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

6. Wskazanie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do robót szczególnie niebezpiecznych

Przed przystąpieniem do prac szczególnie niebezpiecznych kierownik budowy przeprowadzi szkolenie stanowiskowe oraz zapozna pracowników z ryzykiem.

Każdy pracownik budowy ponadto ma obowiązek zapoznać się z przedstawionymi przez kierownika budowy następującymi instrukcjami:

- a) instrukcja postępowania na wypadek pożaru
  - b) instrukcja przeciwpożarowa ogólna
  - c) instrukcja BHP obowiązująca wszystkich pracowników
  - d) sposób postępowania w nieszczęśliwych wypadkach
  - e) wykonywanie prac szczególnie niebezpiecznych tzn.:
    - z właściwościami pożarowymi i wybuchowymi materiałów, surowców i substancji używanych przy budowie, transporcie, magazynowaniu i ich właściwościami żrącymi i toksycznymi
    - praca w wykopach
    - praca mechanicznych środków transportu
    - praca na wysokości
- #### 7. Tryb postępowania oraz zasady wydawania poleceń służbowych podczas wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych

1) Roboty ziemne

Podczas wykonywania robót ziemnych oraz prac poniżej terenu podczas wykonywania sanitarnych sieci zewnętrznych ustalam następujący tryb postępowania oraz wydawania poleceń:

- a) kierownik robót osobiście lub brygadzysta (w razie nieobecności brygadzysty wyznaczony imiennie pracownik pełniący zastępstwo brygadzysty), przed przystąpieniem do pracy poucza pracowników o zakresie i sposobie wykonywania prac, oraz o zastosowanych środkach bezpieczeństwa takich jak ;
  - b) cel i zakres prac
  - c) sposób przygotowania stanowiska
  - d) kolejność wykonywanych czynności
  - e) rodzaj zagrożeń i ewentualne ich wystąpienie
  - f) zastosowanie środków zabezpieczających
  - g) sposoby sygnalizacji
  - h) zasady postępowania na wypadek awarii - droga ewakuacji.
- 2) Po dokonaniu instruktażu zostaje wyznaczona imiennie przez pracodawcę, lub kierownika na czas jego nieobecności osoba pełniąca nadzór nad wykonywaniem prac. Osoba ta odpowiedzialna jest za:
- i) sprawdzenie terenu budowy pod względem ogrodzenia wygradzenia stref, oznakowania, zabezpieczenia przed osobami postronnymi
  - j) wykonanie bezpiecznych zejść i wyjść z wykopu
  - k) prawidłowe zabezpieczenie skarp wykopu - pełna kontrola i obserwacja skarp podczas wykonywania prac
  - l) utrzymywanie z pracownikami łączności wzrokowej lub przy pomocy ustalonych sygnałów w ustalonych odstępach czasu
  - m) w razie zauważenia jakiegokolwiek czyhającego niebezpieczeństwa (w postaci nadchodzącego deszczu, złego zabezpieczenia wykopu, obsuwania się skarpy lub inne), należy wydać polecenie przerwania prac i opuścić wykop w sposób wcześniej ustalony
  - n) stosowanie przez pracowników odzieży roboczej i ochronnej, stosowania kasków ochronnych
  - o) stosowanie kamizelek ostrzegawczych koloru pomarańczowego podczas wykonywania prac przy pasie lub w pasie ruchu drogowego
  - p) utrzymanie w ciągłej sprawności środków ochrony indywidualnej - linki asekuracyjnej wraz z szelkami
  - q) posiadanie na budowie aktualnie wyposażonej apteczki pierwszej pomocy.
- 3) Za bezpieczeństwo pracy przy robotach ziemnych, nad całością odpowiedzialny jest przełożony kierujący tymi pracami - kierownik robót - budowy.

8. Informacja dotycząca miejsca przechowywania dokumentacji budowy oraz dokumentacji maszyn i urządzeń

Dokumentacja dotycząca budowy przechowywana jest w siedzibie inwestora. Odpowiedzialność za dokumentację w pełni ponosi kierownik budowy. Dokumentacja dotycząca eksploatacji maszyn i urządzeń, dzienniki związane z technologią robót, znajduje się w siedzibie wykonawcy.

Projektant:

Branża sanitarna

tech. Henryk Gędek

nr upr.: GP.IV.7342/58/94

upr. nr BP.IV-10220/28/78